

Endüstriyel Atıkların Gizli Gücü

Günlük kullanımda hızla tüketilen, eskiyince terk edilen ve kullanım dışına çıktığında ya da işlevini yitirdiğinde çöpe, hurdaya ve atığa dönüşen yüzlerce malzeme bulunuyor. Bu sayıda, bu malzemelerden bir kısmının yaratıcı düşüncenin eleğinden geçmesiyle, her bir grubun işlevsel ve bir o kadar da eğlenceli ürünlere dönüşebileceğinin örneklerini inceleyeceğiz.

“Yeniden değerlendirmek, geri kazanmak, dönüştürmek ve daha ekonomik biçimde tüketmek” sloganlarımız çerçevesinde çevremize farklı bir gözle bakıp, sayısız atık malzemenin yeniden ve farklı alanlarda kullanım potansiyelini yaratıcılıkla örtüştürdüğümüzde, ortaya şaşırtıcı sonuçlar çıkabilir. Bu temaya bağlı olarak bu ay, aydınlatma elemanları üzerinde yoğunlaşarak değersiz atıklardan yapılan birbirinden çok farklı çözümleri tartışmak istiyoruz.

Tükenmez kalemler, deterjan şişeleri, plastik hortumlar, eski mutfak malzemeleri, hatta kullanım dışına çıkmış hurda çamaşır makinesi parçaları, askılar, tarihi atlaslar ve sıradan su şişelerinden yeniden şekillenen ürünlerin şaşırtıcı görüntüsü, insan zekâsının sınırlarının aslında ne kadar yüksek olduğunun bir başka göstergesi.

İlk örneğimiz, 1970’lerde kullanıma giren ve hâlâ klasik bir ürün olarak varlığını sürdüren basit tükenmez kalem gövdelerinden yapılmış olan bir aydınlatma ürünü. İspanyol Tasarımcı “En Pieza”ya ait olan bu ödüllü ürün, 2007 yılında tasarlanmış ve üretilmeye başlamış.

Atık malzemenin yeni ve işlevsel bir boyuttaki geri dönüşümü, son derece ilgi çekici.

Diğer bir grup örnekse, bildiğimiz mutfak ürünlerinden süzgeç, rende ve bir eski çamaşır makinesi tamburunun, “işleri bitti” dediğimiz noktadaki muhteşem

dönüşleri sayesinde oluşturulmuş. Sonuçların şaşırtıcı olmasının ötesinde, sayılan bu gereçler yeni görevlerinde hem işlevsel hem de son derece eğlenceli ürünlere dönüşmüşler.

Metal malzemenin doluluk ve boşluk potansiyelinin ışık geçirgenliği ile birleşmesinin sonuçları, oldukça işlevsel görünüyor. Rendenin sapı bile taşınabilir bir ışıldak için kullanılarak işlevselliğini korumuş.

Bu tavan aydınlatmasının aslında bir eski çamaşır makinesi tamburundan üretildiğini kim düşünebilir?

Peki, eski ucuz ve sıradan metal askılar bir araya geldiklerinde oldukça şaşırtıcı bir birliktelikle, son derece estetik ve modern bir aydınlatma elemanına dönüşebilir mi?

Plastik artık malzemelerin geri dönüşümünün diğer bir yolunun da onlara yeni kullanım alanları açmak olduğu düşünülebilir. Bu çerçevede bazı sıradan plastik atıkların yeniden kullanımına örnekler vermek gerekirse, ilk olarak pet su şişelerinin biriktirilmesi ve kesilerek gruplanmasıyla oluşan ilginç bir üründen söz edebiliriz.

Diğer örnekte, şeffaf su hortumunun, geometrik bir dizin içerisinde sarılmasıyla oluşan bir başka modern aydınlatma elemanı. Artık su hortumu gibi durmuyor değil mi?!

Belki de bu örneklerin arasında en hızlı toparlanabilecek atıklar, gündelik kullanımdaki sayısız ebat ve miktardaki cam şişelerdir. Bu çerçevede ilk çarpıcı örnek, süt şişelerinin modern bir aydınlatma elemanına dönüştürüldüğü bu ürün.

Son örneğimizde, bir deterjan ambalajının abajura dönüştüğü bu çarpıcı örnek. Bu abajurun tasarımı Stuart Haygarth /Design Miami tarafından gerçekleştirilmiştir.

Ürünlerin atıklar kullanılarak tasarlanması, giderek ilgi çeken ve yaratıcılıkta sınır tanımayan yeni bir süreç. Bu tür ürünlerde, kullanılan tüm aydınlatma elemanlarının enerji tasarrufu sağlayan ürünlerden seçilmesine dikkat edildiği de unutulmamalı. Peki sizin çevrenizde bunlara benzer atıklardan yapılmış ürünler var mı? Siz de gündelik atıkları ayrıştırarak, biriktirerek ve yeniden kullanarak bu ürünler gibi şaşırtıcı tasarımlar yapmak ister misiniz? Eski bir kitaba yeniden hayat veren yaratıcı bir çözümlerle bu yazımızı bitirelim ?

Eski bir atlastan türetilmiş modern bir aydınlatma elemanı.

Hakan Gürsu

Dr., ODTÜ Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü